

Előfizetési díj.

Videkre stán vagy helyben házhoz hordva	
Egészre	16 fr.
Félévi	8
Negyedre	4
Egy évi helyben	1 fr 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

Megjelenik minden nap, az ünnepek kivételével.

Szerkesztői szállás:

Pótló 4-ik szám havá a lap szemléi részét illető közlemények czimzandók.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESBÉ CÍKKEK DIÁZTÁTNÁK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Hirdetési díjak:

Hátszór használt gúrnód sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyból és gyakorból hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppeltz Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest: Haasenstein et Vogler hirdetői köz. rovája. Weisz Mór hirdetői felvételi irod. Budapest szerviztér 5. sz. Braun Ede hirdetői ügykezelő, József utca 10. sz. 1. emelet.

Nyitási cikkeket

gúrnód sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János közérteskedése, havá az előfizetése és hirdetések küldendők.

KÖLÖZTETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap
1876. hatodik évfolyamára.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egészre	18 fr.
Félévi	8 fr.
Negyedre	4
Egy évi	1 fr 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.	

A rendelkezések legelőszérűbben postai utalvánnyal alólított közérteskedése küldendő.

Nyitási egyszerre beküldött előfizetési után tiszteletpótlással szolgálunk.

STEIN JÁNOS,
a „Kelet” kiadója.

Kolozsvár, 1876. feb. 15.

(B-n.) Az erdélyi szász képviselő urak közelebről újból kimutatták fogak leherét midőn a végrendelet törvénye alakjára nézve, a jelenleg nálunk alkalmazott oktatási szabályokat kívánják továbbra is fenntartani.

Részünkről azon nézetben voltunk s vagyunk ma is, hogy a magyar korona állami és területi egysége csak akkor lesz maradvány biztosítva, ha egyszer kormányzatok minden ágai teljesen unificáltak lesznek, a formások legelőszérűbb részleteit beelve.

Epe ezért igen helyes eljárásnak tartottuk, midőn az igazságügyminiszter és a ház többek egyaránt szabályokat alkalmaztatva végrendeletek kiállítására nézve a magyar korona összes területén is ohajtandó hogy az ezután hozandó törvényeknél is ha lehet, épne fordujon elő az erdélyi részekre nézve külön rendelkezés vagy ha általánosan nem is lehetségesnek mutatkoznak számunkra külön rendelkezések alkalmazni, azok legalább elvben ne legyenek eltérők a Királyhágón túl alkalmazott szabályokról.

A szász képviselő urak bizonyára nem azért olímozták a nálunk divatban lévő formákat, mintha azoknak fenmaradását életérőnek tartották volna; hanem

mert minden alkalmat szeretnek felhasználni arra, hogy „Sonderállantra” való végakadéusunk kifejezést adjanak.

A különböző formálásoknak ugy a közgazdaság mint az igazságszolgáltatás terén volt értelme akkor, a mikor még más fajta közgazdaság volt életben a Királyföldön, más a magyar megyékben, vidékeken és más a Székelyföldön, a mikor más volt a successio a különböző nemzetségek területén s a midőn még az ország egy részében a királyi successio és adományozási jog létezett; de ma már a midőn a haza minden polgára egyformán kizárólagos tulajdonosa mindennemű birtokának, nincs ok rá, hogy bár csak a formálások tekintetében is eltérő szabályokat léptessünk életbe az ország különböző vidékein.

Csodálatosnak tartjuk, hogy a szász atyafiak oly mereven ragaszkodnak még ma is mindazon intézkedésekhez, melyeket az abszolút kormány léptetett életbe s anynyira perhorrescálják mind azt, a mit a magyar parlament és kormánya kormányzat és igazságszolgáltatás egyöntetűségére létesített.

Az erdélyi szász atyafiak megkísértették s szövetkeztek az abszolutizmussal a magyar alkotmány ellen, de módok volt tapasztalni, hogy az abszolutizmus csak egy nyakakra hagott nekik, mint nekünk. Azt is tapasztaltuk, hogy a magyar nemzetet ezen az úton sem lehet germanizálni s közelebről azt is megtanultuk, hogy a nagy nemzet nem az erdélyi szászok utópiajárt és jogtalan követeléseit nem csak kardot nem ránt, de még csak nem is lelkesül.

Mi nem szeretjük falra borsót hányni s azért nem is osztogatunk a szász képviselő uraknak tanácsokat; az országgyűlésben bármilyen okból és alapon tényleg létező pártviszályok közt sem ohajtjuk az igazságszolgáltatást fokozni, de annyit még is elmondunk, hogy most újból is bebizonyult, miszerint egy oly csekély számból álló pártviszályt, mint a szász képviselő urak, befolyást nem gyakorolhat a parlamentben, s hogy a fusó óta követett magoktatása egyenesen arra mutat, hogy a szabaddal pártot arról győzzék meg, miszerint a szász képviselő urak többségét jobb mentekre hagyni s megsgálni nekik: „fel is ut, le is ut.”

Csodálkozunk kell, hogy a szász képviselő urak oly csekély fontosságra kérdésben fejtették ki oly nagy erélyt s nem hisszük, hogy még az esetben is megfizette volna e fáradságot, ha sikerült volna keresztül vinni ohajtásukat, így pedig

van meggyednek. Ninesenek vele egykor barátai, kikkel csevegtek, nem megy soha a bálba, reggeltől estig, mind csak öreg emberek társaságában kell lennie, kinek a nevével valóban nem mindennapi dolog. Hanem csak türelem! a kis halál nagy is lehet még; nem lesz mindig tizenkét éves és híres jó szellemi, kikről annyit fecsélt előttem, majd csak hoznak ajándékba egy eszmos férjet számára . . .
— Oh mennyire untasz azokkal a te férjeiddel! szívtam türelmetlenül. Egyedül azt kívánom, hogy tudnád tudni megijesztani egy kicsit magyamat. Az nagyon kellemes dolog lehet, hogy legyen az embernek egy fiatal mamája!
— Ej ej! szót a leány megmondolatlannal, az kegyednek épen nem hiányzik.
— Oh szótam sóhajta azt jól tudom, hogy volt nekem egy fiatal mamám is; de azt is tudom, hogy az már régen meghalt.
— A leány erre nem felelt semmit; de a különös mosoly vonult végig ajkain s nyelvvel csettintett.
— En érte tettem nyakát karjaimmal, magamhoz szorítottam őt, shevesen szorítottam. Bezdélj igaz volna? . . .
— Oh! oh csak lassan lassan, hisz megfojt kegyed! . . . De bizonyos vagyok benne, hogy majd nem tudja megfékezni nyelrét . . .
— Igéri, hogy hallgatni fog? . . . Tehát jól van! a kegyed fiatal mamája igen is, még él!
— Éretem mint borul légbe egész arcom e szavak hallatára s azt hittem elakadt lélek-

mondhatni nem volt egyéb egy fiasonál, s ha gyakran ismételnék ilyeneket, magoknak tulajdonítsák, ha nevezetesebb kérdéseknél is pusztában fognak elhangzani a nagy számmal összeállított és betanult dictiók.

Magyar lapok szemléje.

Az „Ellenőr” előtt a sok rossz közül az az eset volna a legkisebbik rossz, ha Szerbia és Montenegro féktartására nyújtaná ki fegyveres karját a monarchia. S a legvégső esetben nem bírnák egy ily kényszerűség ellen kártható szót emelni. De a legvégső óvadom a kényszerűségről: külügyi politikánknak ép oly mulhatatlan kötelessége volna, mint volt a kalandos annexionisták terveknek újat vágnia és az a siker nem lesz kisebb dicsőség, mint volt az utóbbi. És a siker még Andrassy Gyula grófnak csak arra kell mindig emlékezni; hogy a miniszterek, a kik a monarchiában megbuknak, el is vannak már temetve. Amazok felkelnek megint és foghazgani veszélyt szaruk. Ezeknek torkára forgatnák a szót, mielőtt kedvüket tölthetnék a háborúval, a monarchia közvéleménye, mely megtanítá őket, mit tesz az, mikor 35 millió ember azt mondja: nem kell háború.

A „Pesti Napló” tudja, hogy nincs népmel teljesben elégségesen lehetne nevezni és mikor az igen alkalmatlan mediatibus állapot megcsúszik némelyiknél, annál többféleképpen szorítja majd a csizma. Ha Hercegovina és Bosznia túl van is a civilizatio meztelenség korszakán, még csak a boszorkos diétorban sántikál. Azért sokan fejesorálva olvassák gr. Andrassy jegyzőkönyvét, hogy ő a mohamedán és a keresztény bosnyákok notableiból egy tanácskozó autonóm testületet akar összehívni a török kormány auspiciumai alatt. Szép egy országgyűlés lesz az, hol a honatyák töltött pisztolyai jelennek meg s az egész gyűlésben szász közl három tud valami keveset írni és olvasni. Mondják is, hogy a bosnyák népmel cunecnek meg az elemek, melyekből tanácskozó testületet lehetne alkotni. De ez elenvelet alaptalan. Nem az angolszók, kik 1215-ben a híres „Magna Charta”-t megalkották, vagy azok a mai keményzárú felek, kik fegyverben alkották 1222-ben az aranybulla, jóval tovább voltak-e a mai értelemben vett mulveltségben a mai bosnyákok s kívárt az írni és olvasni tudás homályos mysteriumában? Megadja tehát, hogy írni nem tud gyűlések is képek voltak nemcsak tanácskozni, hanem oly törvényeket hozni, melyek századokra szólnak. A fegyveres tanácskozások is szerfelett ritkán váltak verekedések. Minden fél fegyverben állván, respectálták egymást. Gyűlések, tanácskozások nem is a civilizatio vívmányai. Tal-

lálni azokat a legprimitívebb népmel is. A civilizatio haladását csak a formákat változtatták meg. Alapabb ellenvetésnek látszik ama notabel-gyűlések ellen, hogy a keresztény földmives nem mer mások szavazni, mint a mohamedán földes ur s így ama notabel-gyűlésekben döntő szava mindig a mohamedánusoknak lesz. De az is csak látszik fontos ellenvetésnek. Mert a törvényzőknek a szavazó és maga közvelen érdekét védi; míg egy politikai tanácskozó testületben minden tag éri és érti, hogy saját osztály érdeke forog közük s a feladat az ellentétes érdek kiegyenlítése.

Román lapok szemléje.

A „Gaz. Transilv.” még most sincsen egészen tisztába arról, hogy Deák Ferencznel szemben mily állást foglaljon el. Először ugyan a nagy halottnak érdemét, de neheztelni látszik, hogy miért emelte a magyar nemzetet hatalomra s miért nem segítette inkább, mint román férfi, a román nemzetet. E lap szerint az osztrák-magyar birodalomban lévő lapok még folytonosan a magyar nemzet nagy halottjáról, a dualismus alkotójáról s a magyarnak a nemzettől való kibékítéjéről írnak. Ő azt hiszi, hogy maga részéről megadta az illő tiszteletet annak ki elismerést szerzett nemzetét előtt s ki tapintattal és bölcseséggel a hatalomra segítette a magyarokat. Tudja jól, hogy Deáknak s a magyar nemzetnek teremt Sado-va és Königsgrätz nagyon elősegítették, de elvitatásban ténynek tekintti azt, hogy Deák az időt jól kihasználta, felhasználta, s így megcsinálta a nemzetnek azon hatalmat és tekintélyt, a melynek ma érdem. Egy férfi, kinek ilyen érdemei vannak, az nem közönséges baland, az a gondviselés választotta. De akármi magok és diósk Deák tettei és érdemei saját nemzet előtt, a román nép előtt semmi elismerést nem szerezett, mert a román néppel szemben sem szabadulvínnek, sem igazságosnak nem mutatta magát. Epen ezért nincs is kedve jelezni azt, hogy a magyar nemzet e nagy férfi Macdonaldból való s egy Pescariu nevű román Casadónál származik, ki a török időkben alkalmával Magyarhonba telepedett le s ottan nemességét nyerve, nevét Deákra változtatta. A nagy hazafi meghalt 73 éves korában s nem hagyott hátra örököseket, egyedül diósk tetek, melyek Deáknak nevét arany betűkkel fogták beírni a hazai történelembe. Elhagyta tehát a holtakat s az élőkhöz fordult. Ugy tudja, hogy mind Bécsben, mind Budapestben miniszter kizsíról beszélnék. Auersperg utódja Schmerling vagy Beust lesz. Tiszta Kálmán magyar miniszterelnök is hajlandó lenne, ha a bécsi kormánnyal egyezség nem jön létre, helyet adni gr. Pöchy Mánd volt erdélyi kir. biz-

tosnak. A „Gaz.” sok mindent elhisz, de azt nem tudja elhinni, hogy Tiszta Kálmán a miniszterelnöki székét jószándékból elhagyja.

A „Telegr. Romani” az 1865-iki össze-számlításból egy tudja, hogy az oláhok azon időben a vagyonuk nagy részét nem bírták s meg van győződve, hogy a vagyonosok azóta nem haladt előre, minek egyedül oka: a pálinka. Az alapok és alapítványokat illetőleg másképpen áll a dolog. Régebben nem volt semmijük, most pedig jelentékeny alapok felett rendelkeznek. Hogy tehát előhaladást mutathassanak fel, a papokhoz, daszkelekhez, s tanítókhöz fordul s kívánja, kövessék a papok az életben is azt, mit bíszálnak s minde-kefelet ne feledkezzenek meg hívásukról. A daszkeleket és papokat pedig arra inti, hogy az ifjakat erkölcsi nevelésben részesítsék, mert ez a legnagyobb vagyon.

A „Federatione” szövegének tartja, hogy a naszadi oláh választók egy magyart, ki ellensége mindennek, a mi oláh, választottak képviselőnek. Vezik a szíve, midőn látni kénytelen, hogy az idegeneknek nevétség tárgyaivá lettek. A képviselő választásokról a szidók s a kormány satelessel szerepeltek. A kormányrállást jogot — szerinte — a szidóknak kéz alatt megleghecs csekély árért haszonbérbe adták. A miniszterium e szerződést nem erősítette meg s nyilvános árverészt rendelt. A szidók erre a fővárosba nyargaltak s csakhamar kedvező válaszzal érkeztek haza. Naszadvideknek egy képviselőre volt szükség a a vidéki matadok biztosítását Tanáry Gedeont, hogy képviselővé választják, ha a szerződés megöröklését kieszakli. Tanáry rövid idő alatt meg lett választva s a szidókkal kötött szerződés is 10 évre megöröklte. Így kieszakelt egy tisztán belügyi kérdésből politikai tökélet. Most tehát mindenkinnek meg van a magáé: a kormánynak van ohajtás szerinti képviselője; a szidóknak meg van a szerződésük, meg rendkívüli nagy hasznuk s nyitva előttük az út, az insulálásra; a sateleseknek is meg van vigasztalásuk, mert a felsőbbeknek és a szidóknak jó szolgálatot tehetnek, nekik pedig meg van a szegények. Ezt a kerületet tartja egyedül olyannak, mely, mőta a magyar uralk megkezdődött, nem választott képviselőnek mást, csak magyart.

Az erdélyi pinczeügyet Kolozsvárt, a multban és jövőben.

Bortermelő körökben rendre rendre nagy előszegnek kelezettek ezen, a termelői érdekében, és hat-hetted részben az ók tökéjével alakult társulás ellen. Állva vádoltatván, hogy bárha a termelőköt társulog olosn vess, mégis nagy áronok árul, és a termelői hátrányára,

avatni őket a versmértékben, az ősszhang titkaiba, megtanítani őket a mesterségre, kecses modulatork által fejezni ki a gondolatot és érzelmek ősszhangját. Midőn egyedül voltam, szememet behunyva, egy függönyt véltém látni, mely felgördült előttem s fiatal mamám jelent meg ott hájasan, szépségtől ragyogva; szemem csillagokként fényeltek, gyönyörű ősszhang ömlött el minden modulatork! állása és löpivel felírtja egy elragadtatót tömeg előtt, a gyöngyden hajlongó, hullámzó szavak nagy titkát, melyet a repülő madarak, a szálló nap sugar, oly jól ismernek már és mit közönséges baland szem nem bír felfogni és az elragadtatót tömeg megtárogja! a felesületeit durvaságot, a papnó lábát elé ömlött . . .

— Oh! mit nem adtam volna érte, hogy csak egyszer, egyetlen egyszer láthatnam volna őt élve, valódi alakjában megjeleni előttem. Mekkora lelki megelégedés! egyikektem visszszemlélekni arcvonásaira. Azt elhatároztam magamban, hogy kissé hasonlítok hozzá, de csak a mint egy halvány másolat hasonlítanak remek eredetűek. Ez is hittem, hogy ő ép úgy szorog engem, mint én szorítom őt és hogy lelkeink érintkeznek a végtelen térben. Éretem, mint lehet körültem, mint lehet rajtam, mint szől meg. Gyakran felriadtam éjjel álomból, elképzeltem magam, könnyűben fürdőve; ilyenkor azt álmodtam, hogy megjelent előttem s forrón keblére szorított.

(Folytatás következik)

A „LELET” TÁRCZÁJA.

Heré Paulina.

Regény levelekben.

Irtá:

CHERUBIEZ VICTOR.

Tizenkettő levél.

Genf, sept. 30.

(Folytatás.)

— Mór aztán nagymama igazán megharagudott nagyon szigor hangon mondá, hogy egy esztendő nem egyéb életlen fánál, és hogy sokat jönni tenném, ha kötelességek foglalkoznák, int hogy ily gonosz gondolataim legyenek.

— Egy cserfőrl ábrándozni! mormogá fogai közt Zsuzsanna, még hagyján ha valami csinálj fogolna!

— Te nem tudod mit beszélsz, válasszálam ki. — Te is épen úgy nem értesz engem mint a többiek.

— Oh én valóban igen szerencsétlen vagyok! . . . És újra könnyekben törtém ki.
— No no, ne busuljon, ne essék kötelesség, azt vigasztaljon a leány.
— A igaz, hogy itt nem valami vigélete

- BCU Cluj-Napoca.

